

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
28 серпня 2025 р., протокол
№07

Голова Вченої ради

Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»
освітньо-професійна програма «Туризм і рекреація»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Схвалено на засіданні кафедри
туризму та готельно-ресторанної
справи

26 серпня 2025р., протокол №
05

Завідувач кафедри

Альона КЛИМЧУК

Гарант освітньо-професійної
програми

Валентина ЛЮБЧЕНКО

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи ЛЮБЧЕНКО Валентина

Житомир
2025 – 2026 н.р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 2

Робоча програма навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 242 «Туризм і рекреація» освітньо-професійна програма «Туризм і рекреація» затверджена Вченою радою факультету бізнесу та сфера обслуговування від 28 серпня 2025 р., протокол № 07.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2	-
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		3	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 2,6	Освітній ступінь «бакалавр»	32 год.	-
		Практичні	
		16 год.	-
		Самостійна робота	
		42 год.	-
		Вид контролю: залік	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування знань сутності туристичного краєзнавства через освоєння географії та історії рідного краю (Волині-Житомирщини) на основі пізнання процесу регіонального розвитку в цілому, аналізуючи всю сукупність етнічно-національних, суспільно-політичних, соціально-економічних та культурно-релігійних чинників.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- сприяти розвитку у здобувачів вищої освіти національно-патріотичної свідомості, любові до рідного краю – малої Батьківщини;
- освоєння студентами історичного понятійного апарату предмета;
- розвиток історико-хронологічної пам'яті;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з етапами вивчення історії Житомирщини, працями науковців та дослідників, присвячених географії, історії, культурі та соціальному устрою рідного краю;
- сприяти розвитку у студентів творчого мислення, здатності самостійно інтерпретувати регіональний історичний процес;
- вміти визначати сутнісні риси туристичних дестинацій регіону та специфіку їх використання в туристичній діяльності.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація» та освітньою програмою «Туризм і рекреація»:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

СК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК05. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

СК12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 5

СК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до *несхожості* до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю спеціальності 242 «Туризм і рекреація»:

ПРН03. Називати основні форми і види туризму, здійснювати їх класифікацію.

ПРН04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН08. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПРН13. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Географічне краєзнавство

Тема 1. Туристичне краєзнавство: об'єкт, предмет, завдання. Історія становлення та розвитку (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Туристичне краєзнавство як навчальна дисципліна. Сутність та теоретико-методологічні засади національного краєзнавства, взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Об'єкт і предмет туристичного краєзнавства. Функції та методи дослідження національного краєзнавства. Джерела національного краєзнавства. Провідні українські краєзнавці та їхні праці. Родовід українського краєзнавства, його давні традиції. Фундатори національного краєзнавства. Періодизація національного краєзнавства. Розвиток краєзнавства в Українській РСР. Утворення та діяльність Всеукраїнської Спілки краєзнавців. Розвиток краєзнавства Житомирщини. З історії природничих досліджень краю. Розвиток і становлення етнографічного краєзнавства на Волині-Житомирщині. Загальні відомості про Житомирську область (географічне положення, адміністративно-територіальний устрій, деякі історичні факти). Житомир – центр Житомирської області (загальні відомості). Походження назви «Житомир» в історичній літературі. Відомі краєзнавці Житомирщини (Микола Юхимович Костриця, Георгій Павлович Мокрицький, Руслан Юрійович Кондратюк, Іон Срульович Винокур, Геннадій Леонідович Махорін та ін.).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 6

Тема 2. Туристичні ресурси у краєзнавстві (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Поняття про краєзнавчі туристичні ресурси. Сучасні оцінки краєзнавчих туристичних ресурсів. Значення окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму. Туристичні ресурси України як основа організації краєзнавчого туризму. Роль сільської місцевості у розвитку туристичного краєзнавства. Використання у краєзнавстві туристичних ресурсів Полісся, Поділля, Слобожанщини, Галичини, Буковини та Закарпаття.

Тема 3. Основні форми поверхні Житомирщини (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Геологічна будова і рельєф Житомирської області. Словечансько-Овруцький, Білокоровицько-Топильнянський, Озерянський кряжі. Урочище Корніїв.

Гірські породи і мінерали, корисні копалини Житомирщини. Основні родовища (Головинське родовище лабрадориту, Омелянівське, Коростенське, Коростишівське, Корнинське, Лизниківське родовища граніту, Іршанський титанорудний район та ін.).

Пам'ятки природи рідного краю: геологічні пам'ятки (скелі «Голова Чацького», «Чотири брати», «Баранячі лоби», «Велетенські котли», «Ольжині купальні», скеля Крашевського, рукотворний водоспад Вчелька, Мальовничі скелі, скеледром у Денишах, об'єкт Скеля в Коростені, Камінне Село); пам'ятки садово-паркового мистецтва (Парк культури і відпочинку в Житомирі ім. Ю. Гагаріна (Шодуарівський парк), Верхівнянський, Івницький, Новочорторийський, Трощанський, Городницький парки) та ін.

Тема 4. Клімат та погода Житомирщини. Водні об'єкти регіону (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Клімат Житомирщини. Погода, метеорологічні і фенологічні спостереження. Знані організатори метеорологічних спостережень на Житомирщині – М. П. Кудрицький та С. А. Бржозовський. Народні звичаї та календарні обряди. Природні стихійні явища у нашій місцевості.

Водні об'єкти Житомирщини. Використання і охорона води. Гідрологічні заказники загальнодержавного значення: Забарський, Червоновільський, Дідове Озеро.

Тема 5. Ґрунти Житомирщини. Рослинний і тваринний світ (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Ґрунт, його склад та властивості. Рослинність рідного краю. Поліський заповідник, «Поясківський» лісовий заказник, «Городницький» ботанічний заказник, «Туганівський» лісовий заказник, урочище «Корніїв». Ботанік Р. Й. Собкевич – знаний дослідник краю.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 7

Тваринний світ Житомирщини. «Казява», зоологічний заказник; «Кутне», зоологічний заказник; «Дідове Озеро», гідрологічний заказник. Знаний дослідник фауни Житомирщини В. І. Бруховський.

Охорона рослинного і тваринного світу. Лікарські рослини і гриби Житомирщини. Наслідки аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

Змістовий модуль 2. Історичне краєзнавство

Тема 6. Давня історія Житомирщини. Давньоруський період (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Археологічне минуле Житомирщини. Східнослов'янські племена на території Житомирщини. Житомирщина за правління перших руських князів. Поява Житомира та інших міст Житомирщини. Розвиток регіону в умовах децентралізації. Монголо-татарська навала і її відлуння на Житомирщині.

Тема 7. Литовсько-польська та козацька доба в історії Житомирщини. Житомирщина у складі Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.) (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Входження земель Житомирщини до складу Литовської держави. Особливості життя місцевого населення у складі Великого князівства Литовського. Входження Житомирщини до складу Речі Посполитої. Селянсько-козацькі повстання проти польського панування. Житомирщина в роки Національно-Визвольної війни під проводом Б. Хмельницького та період «Руїни». Наш край у XVIII ст. Повстання Семена Палія і наш край. Гайдамацький рух на Житомирщині. Входження території Житомирщини до складу Російської імперії. Становлення та розвиток Житомира як губернського центру Волині. Політичне, соціально-економічне та культурне життя Житомирщини кінця XVIII – початку XX століть.

Тема 8. Житомирщина в період боротьби за державність (1917-1921 рр.) та перші десятиліття становлення радянської влади (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Українська Центральна Рада і Житомирщина. Житомирщина в роки гетьманського правління П. Скоропадського та Директорії. Події II-го Зимового походу на Житомирщині.

Становлення радянської влади на Житомирщині. Господарство Житомирщини в період політики «воєнного комунізму» та «нової економічної політики». Суперечливий характер політичного та економічного розвитку України наприкінці 20-30-х рр. XX ст. Згорання НЕПу. Негативні наслідки форсованої індустріалізації та насильницької колективізації. Голод 1932–

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 8

1933 рр. Культура 1920–1930-х рр. Іван Кочерга, Олександр Довженко і наш край.

Тема 9. Житомирщина в роки Другої світової війни й повоєнної відбудови (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Напад Німеччини на Радянський Союз. Бомбардування Житомира. «Нацистський новий порядок». Бердичівська трагедія. Житомирське гетто. Голокост. Житомиряни – праведники народів світу. Повсякденне життя мешканців Житомирщини в умовах окупації. Радянський і націоналістичний Рухи Опору. Відомі радянські підпільники і партизани (Г. Шелушков, Н. Сосніна, О. Сябрук, родина Цендровських). Діячі ОУН-М і ОУН-Б на Житомирщині. «Поліська Січ» Тараса Бульби-Боровця. Вбивство О. Сеника й М. Сціборського в Житомирі. Визволення Житомирщини. Житомирсько-Бердичівська операція.

Труднощі повоєнної відбудови народного господарства.

Тема 10. Наш край у 50–80-ті рр. ХХ ст. (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Житомирщина за часів хрущовської «відлиги». «Застій». Дисидентський рух. Євген Концевич, Василь Овсієнко. Промисловість, населення, будівництво і архітектура, транспорт і зв'язок, охорона здоров'я. Культура і спорт на Житомирщині.

Тема 11. Житомирщина в роки «перебудови» і незалежності (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Особливості соціально-економічної та політичної ситуації. Політика «гласності». Алла Ярошинська. Чорнобильська катастрофа та її наслідки для районів області. Проголошення державної незалежності. Труднощі становлення нової держави. Відродження краєзнавчого руху.

Змістовий модуль 3. Соціально-культурні особливості Житомирщини

Тема 12. Соціально-економічний портрет Жиомирщини (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Перший Всеукраїнський перепис населення 2001 року і Житомирщина. Національні меншини рідного краю (поляки, чехи, євреї, росіяни, білоруси, їхні національно-культурні товариства). Українські народні промисли на Житомирщині (бортництво, лозоплетіння, гончарство, обробка каменя та ін.).

Основні підприємства області. «Рудь», «М'ясна гільдія», «Фаворит», «Кромберг і Шуберт», лікero-горілочаний завод, «Житомирські ласощі», «Руден»

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 9

«Organic milk» тощо. Особливості розвитку аграрного сектора. Будівництво. Споживчий ринок і зовнішньоторговельна діяльність. Мале підприємництво. Транспорт і шляхи сполучення (залізничні вузли; автовокзали; авіаційний транспорт; автомобільний транспорт; річковий транспорт). Зв'язок загального користування. Соціальна сфера. Соціальний захист. Заробітна плата і рівень життя населення. Трудові ресурси регіону. Охорона здоров'я.

Тема 13. Культурне життя на Житомирщині. Пам'ятки історії і культури. Видатні земляки (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Освіта і наука на Житомирщині. Провідні університети області. Історія Державного університету «Житомирська політехніка». Пам'ятні і визначні місця області. Художні колективи Житомирщини. «Сонечко». Житомирський академічний український музично-драматичний театр. «Льонок». Обласний ляльковий театр. Хорова капела «Орея». Музеї Житомирщини. Духовне життя рідного краю. Видатні земляки (Сергій Корольов, Леся Українка, Святослав Ріхтер, Володимир Короленко, Джозеф Конрад, Всеволод Нестайко, Мирослав Попович, Зоя Гайдай, Олег Ольжич (Кандиба), Марина Поплавська та ін.).

Тема 14. Туристична привабливість Житомирщини. Основні туристично-краєзнавчі маршрути (ЗК02, ЗК03.ЗК08, СК05, СК10, СК12, СК14, ПРН03, ПРН04, ПРН08, ПРН13)

Житомир туристичний. Туристична привабливість населених пунктів області. Фестивалі і конкурси області: гастрономічні фестивалі (Свято дерунів у Коростені, Фестиваль малини у с. Малинівка Малинського району, Ягідний фестиваль «Брусвяна», с. Костовці, Брусилівський район, рибний фестиваль «Fish Food Fest» в с. Перлявка Житомирського району) Пісенний Спас, «Купальські роси» тощо. Наслідки пандемії COVID-19 та вплив війни на розвиток туризму в Житомирській області.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 10

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	денна форма			
	Усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Географічне краєзнавство				
Тема 1. Туристичне краєзнавство: об'єкт, предмет, завдання. Історія становлення та розвитку	4	2	-	2
Тема 2. Туристичні ресурси у краєзнавстві	8	2	2	4
Тема 3. Основні форми поверхні Житомирщини.	4	2	-	2
Тема 4. Клімат та погода Житомирщини. Водні об'єкти регіону	5	2	1	2
Тема 5. Ґрунти Житомирщини. Рослинний і тваринний світ	7	2	1	4
Разом за змістовий модуль 1	30	10	4	16
Змістовий модуль 2. Історичне краєзнавство				
Тема 6. Давня історія Житомирщини. Період Русі-України на території Житомирщини.	4	2	-	2
Тема 7. Литовсько-польська та козацька доба в історії Житомирщини. Житомирщина у складі Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.)	8	2	2	4
Тема 8. Житомирщина в період боротьби за державність (1917-1921 рр.) та перші десятиліття становлення радянської влади	8	2	2	4
Тема 9. Житомирщина в роки Другої світової війни й повоєнної відбудови	8	4	2	2
Тема 10. Наш край у 50–80-ті рр. XX ст.	8	2	2	4
Тема 11. Житомирщина в роки «перебудови» і незалежності	4	2	-	2
Разом за змістовий модуль 2	40	14	8	18
Змістовий модуль 3. Соціально-культурні особливості Житомирщини				
Тема 12. Соціально-економічний портрет Житомирщини	6	2	-	4
Тема 13. Культурне життя на Житомирщині. Пам'ятки історії і культури. Видатні земляки.	6	2	2	2
Тема 14. Туристична привабливість Житомирщини. Основні туристично-краєзнавчі маршрути	8	4	2	2
Разом за змістовий модуль 3	20	8	4	8
ВСЬОГО	90	32	16	42

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 11

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1. Географічне краєзнавство		
1	Туристичні ресурси у краєзнавстві	2
2	Клімат та погода Житомирщини. Водні об'єкти регіону	1
3	Ґрунти Житомирщини. Рослинний і тваринний світ	1
Змістовий модуль 2. Історичне краєзнавство		
4	Литовсько-польська та козацька доба в історії Житомирщини. Житомирщина у складі Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.)	2
5	Житомирщина в період боротьби за державність (1917-1921 рр.) та перші десятиліття становлення радянської влади	2
6	Житомирщина в роки Другої світової війни й повоєнної відбудови	2
7	Наш край у 50–80-ті рр. XX ст.	2
Змістовий модуль 3. Соціально-культурні особливості Житомирщини		
8	Культурне життя на Житомирщині. Пам'ятки історії і культури. Видатні земляки.	2
9	Туристична привабливість Житомирщини. Основні туристично-краєзнавчі маршрути	2
РАЗОМ		16

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1. Географічне краєзнавство		
1	Тема 1. Туристичне краєзнавство: об'єкт, предмет, завдання. Історія становлення та розвитку. 1. Сутність та теоретико-методологічні засади національного краєзнавства, взаємозв'язок з іншими дисциплінами. 2. Джерела національного краєзнавства. 3. Провідні українські краєзнавці та їхні праці. 4. Родовід українського краєзнавства, його давні традиції. 5. Фундатори національного краєзнавства. 6. Розвиток краєзнавства в Українській РСР. Утворення та діяльність Всеукраїнської Спілки краєзнавців.	2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 12

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
	7. Розвиток краєзнавства на Волині-Житомирщині. 8. Краєзнавча література ХХ – початку ХХІ ст. 9. Відомі краєзнавці Житомирщини (Микола Юхимович Костриця, Георгій Павлович Мокрицький, Руслан Юрійович Кондратюк, Іон Срульович Винокур, Геннадій Леонідович Махорін, Тарабукін Олександр Олександрович та ін.). 10. Нова адміністративно-територіальна реформа 2020 року і наш край.	
2	Тема 2. Туристичні ресурси у краєзнавстві 1. Поняття про краєзнавчі туристичні ресурси. 2. Сучасні оцінки краєзнавчих туристичних ресурсів. 3. Значення окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму. 4. Туристичні ресурси України як основа організації краєзнавчого туризму. 5. Роль сільської місцевості у розвитку туристичного краєзнавства. 6. Використання у краєзнавстві туристичних ресурсів Полісся, Поділля, Слобожанщини, Галичини, Буковини та Закарпаття.	4
3	Тема 3. Основні форми поверхні Житомирщини 1. Геологічна будова і рельєф Житомирської області. 2. Гірські породи і мінерали, корисні копалини Житомирщини 3. Пам'ятки природи рідного краю: геологічні пам'ятки (скелі «Голова Чацького», «Чотири брати», «Баранячі лоби», «Велетенські котли», «Ольжині купальні», скеля Крашевського, рукотворний водоспад Вчелька, Мальовничі скелі, скеледром у Денишах, об'єкт Скеля в Коростені, Кам'яне Село).	2
4	Тема 4. Клімат та погода Житомирщини. Водні об'єкти регіону 1. Погода, метеорологічні і фенологічні спостереження. 2. Знані організатори метеорологічних спостережень на Житомирщині – М. П. Кудрицький та С. А. Бржозовський. 3. Народні звичаї та календарні обряди. 4. Використання і охорона води. 5. Історія Житомирського водоканалу.	2
5	Тема 5. Ґрунти Житомирщини. Рослинний і тваринний світ 1. Поліський заповідник. 2. Ботанік Р. Й. Собкевич – знаний дослідник краю. 3. Знаний дослідник фауни Житомирщини В. І. Бруховський. 4. Охорона рослинного і тваринного світу. 5. Лікарські рослини і гриби Житомирщини. 6. Наслідки аварії на Чорнобильській атомній електростанції.	4
Змістовий модуль 2. Історичне краєзнавство		
6	Тема 6. Давня історія Житомирщини. Період Русі -України на території Житомирщини. 1. Східнослов'янські племена на території Житомирщини.	2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 13

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
	2. Поява Житомира та інших міст Житомирщини. 3. Монголо-татарська навала і її відлуння на Житомирщині. 4. Пам'ятки культури Русі-України періоду на Житомирщині. Свято-Василівський собор в Овручі.	
7	Тема 7. Литовсько-польська та козацька доба в історії Житомирщини. Житомирщина у складі Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.) 1. Особливості життя місцевого населення у складі Великого князівства Литовського. 2. Наш край у XVIII ст. 3. Повстання Семена Палія і наш край. 4. Гайдамацький рух на Житомирщині. 5. Становлення та розвиток Житомира як губернського центру Волині. 6. Національні меншини на Житомирщині. 7. Перший Всеросійський перепис населення 1897 р. і наш край. 8. Періодичні видання Волині наприкінці XIX – на початку XX ст.	4
8	Тема 8. Житомирщина в період боротьби за державність (1917-1921 рр.) та перші десятиліття становлення радянської влади 1. Житомирщина в роки гетьманського правління П. Скоропадського та Директорії. 2. Події II-го Зимового походу на Житомирщині. 3. Житомиряни – діячі культури всеукраїнського масштабу (Б. Лятошинський, В. Косенко та ін.) 4. Згорання НЕПу. Негативні наслідки форсованої індустріалізації та насильницької колективізації. 5. Голод 1932-1933 рр. 6. Культура 1920-1930-х рр. Іван Кочерга, Олександр Довженко і наш край.	4
9	Тема 9. Житомирщина в роки Другої світової війни й повоєнної відбудови 1. Бердичівська трагедія. 2. Житомирське гетто. 3. Житомиряни – праведники народів світу. 4. Повсякденне життя мешканців Житомирщини в умовах окупації. 5. Вбивство О. Сеника й М. Сціборського в Житомирі. 6. Труднощі повоєнної відбудови народного господарства.	2
10	Тема 10. Наш край у 50–80-ті рр. XX ст. 1. Житомирщина за часів хрущовської «відлиги». 2. Культура і спорт на Житомирщині.	4
11	Тема 11. Житомирщина в роки «перебудови» і незалежності 1. Алла Ярошинська. 2. Чорнобильська катастрофа та її наслідки для районів області. 3. Житомирщина на шляху до незалежності. Політичні події у краї у	2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 14

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
	1989–1991 рр.	
Змістовий модуль 3. Соціально-культурні особливості Житомирщини		
12	Тема 12. Соціально-економічний портрет Житомирщини 1. Українські народні промисли на Житомирщині (бортництво, лозоплетіння, гончарство, обробка каменя та ін.). 2. Перепис населення 2001 року і наш край. 3. Національні меншини Житомирської області та їхній внесок у розвиток освіти і культури. 4. Особливості розвитку аграрного сектора. 5. Будівництво. 6. Споживчий ринок і зовнішньоторговельна діяльність. 7. Соціальна сфера. Соціальний захист. Заробітна плата і рівень життя населення. Трудові ресурси регіону. Охорона здоров'я.	4
13	Тема 13. Культурне життя на Житомирщині. Пам'ятки історії і культури. Видатні земляки 1. Історія Державного університету «Житомирська політехніка». 2. Музеї і арт-об'єкти Житомирщини. 3. Видатні земляки (Сергій Корольов, Леся Українка, Володимир Короленко, Джозеф Конрад, Всеволод Нестайко, Мирослав Попович, Зоя Гайдай, Олег Ольжич, Марина Поплавська та ін.).	2
14	Тема 14. Туристична привабливість Житомирщини. Основні туристично-краєзнавчі маршрути 1. Житомир туристичний. 2. Туристична привабливість населених пунктів області. 3. Провідні туристичні фірми області та їхні пропозиції (після пандемії COVID-19 та в умовах війни).	2
РАЗОМ		42

7. Індивідуальні самостійні завдання

Підготувати доповідь-презентацію на три із нижче запропонованих теми:

1. Залишки Лука-Райковецької культури на території Житомирщини.
2. Східнослов'янські племена на території Житомирщини.
3. Житомирщина за правління перших руських князів.
4. Поява Житомира та інших міст Житомирщини.
5. Особливості життя місцевого населення у складі Великого князівства Литовського. Вхідження Житомирщини до складу Речі Посполитої.
6. Селянсько-козацькі повстання проти польського панування.
7. Житомирщина в роки Національно-визвольної революції під проводом Б. Хмельницького.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 15

8. Гайдамацький рух на Житомирщині.
9. Становлення та розвиток Житомира як губернського центру Волині.
10. Політичне, соціально-економічне та культурне життя Житомирщини кінця XVIII – початку XX століть.
11. Українська Центральна Рада і Житомирщина.
12. Житомирщина в роки гетьманського правління П. Скоропадського.
13. Події II-го Зимового походу на Житомирщині.
14. Становлення радянської влади на Житомирщині.
15. Народне господарство Житомирщини в період політики «воєнного комунізму та «нової економічної політики».
16. Суперечливий характер політичного та економічного розвитку України наприкінці 20–30-х рр. XX ст.
17. Адміністративно-територіальне формування Житомирської області.
18. Житомирщина напередодні Другої світової війни.
19. Окупація Житомирщини нацистськими загарбниками.
20. Окупаційний режим на Житомирщині
21. Вигнання німецько-нацистських окупантів з Житомирщини.
22. Дисидентський рух і Житомирщина.
23. Чорнобильська катастрофа та її наслідки для районів області.
24. Житомирщина в роки становлення та розвитку незалежної України.
25. Основні проблеми соціально-економічного і політичного розвитку Житомирщини на сучасному етапі та шляхи їх розв’язання.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
ПРН03. Називати основні форми і види туризму, здійснювати їх класифікацію. ПРН04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору. ПРН08. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття. ПРН13. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання практичних завдань) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, підготовка доповідей, написання есе, тез)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 16

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПРН03. Називати основні форми і види туризму, здійснювати їх класифікацію. ПРН04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору. ПРН08. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття. ПРН13. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання та захист практичних завдань, виконання вправ, кейсів і т.п. – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Залік

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Процедура складання заліку визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 17

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
	денна форма
Виконання завдань поточного контролю	100
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
	денна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	80
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали):	20
Перемога (участь) у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, міжнародних конкурсах за фахом	10 (5)
Підготовка наукових статей	10
Підготовка (презентація) тез доповідей наукових конференцій	5 (10)
Участь у засіданнях наукового гуртка	5
Участь у вебінарах, семінарах, зустрічах із фахівцями сфери та стейкхолдерами	5
Разом за виконання завдань поточного контролю	60

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр
	денна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	30
Участь у дискусії	10
Виконання тестових завдань	20
Виконання та захист додаткових (творчих) завдань	20
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	80

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum(P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 18

де $P_{\text{нз}}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

$K_{\text{нз}}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Якщо здобувач вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше та бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі заліку. За складання заліку здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни формується за результатами підсумкового контролю.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі заліку, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 50 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 35–49 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 34 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 19

дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 20

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Історіографія	Historiography
2	Козак	Cossack
3	Дисиденти	Dissidents
4	«Перебудова»	Perestroika
5	Зимовий похід	Winter Campaign
6	Гайдамацький рух	Haidamak Movement
7	Окупація	Occupation
8	Чорнобильська катастрофа	Chernobyl Disaster
9	Бердичівська трагедія	Berdychiv Tragedy
10	Краєзнавство	Local History
11	Кряж	Kryazh
12	Вчелька	Vchelka
13	Туристичні ресурси	Tourist Resources
14	Полісся	Polissya
15	Козак	Cossack
16	Губернія	Province
17	Пилипони	Pylypony
18	Гетто	Ghetto
19	Генеральний округ	General District
20	Магдебурзьке право	Magdeburg Law

10. Рекомендована література

Основна література

1. Винниченко І.І. Туристське краєзнавство з основами безпеки в туризмі: хрестоматія до вивчення дисципліни (для здобувачів ОР Бакалавр спеціальності 242 «Туризм»). 2022. – С. 1113..URL: <https://drive.google.com/file/d/1dZBJe565G0KMdk1YqpcqD1oieugOSxJ9/view>
2. Доценко А.І. Туристичне краєзнавство: навч. посібн. – К.: Університет «Україна». 2022. – С.128. URL: https://library-service.com.ua:8443/kvymurl/docs/docs/Tyrustuchne_krajeznavstvo.pdf
3. Дубман Б. Нариси з історії Житомира – Житомира: ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк» ,. 2024. С.640.
4. Краєзнавство рідного краю: історія та сьогодення : матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції (Житомир, 25 листопада 2022 р.).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 21

Вип. 63. Науковий збірник «Велика Волинь» : праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині, Житомирської обласної організації НСКУ / упоряд. П. С. Скавронський. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2022. – 467 с. URL: https://old.zippo.net.ua/data/files/2022/zbirka_23kostr.pdf

5. Ярмоменко, Сергій Григорович. Туристичні ресурси України : навч. посіб. / С. Г. Ярмоменко ; Одес. нац. екон. ун-т. — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. — 472 с. URL: <https://cutt.ly/WtyVDj0l>

Допоміжна література

1. Житомирська область : географічний атлас . / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Житомир. обл. інститут післядипломної педагогічної освіти, Житомир. наук.-краєзнав. т-во дослідників Волині; [відп. ред. М. Ю. Костриця]. – Вид. 5-е, випр. і допов. – Київ: Мапа, [2012]. – 23, [1] с. : іл. – (Моя мала Батьківщина). URL: <https://cutt.ly/ZtyCCzmc>

2. Костриця М.Ю. Роль почесних членів у діяльності товариства дослідників Волині (1900–1920 рр.) / Костриця М.Ю. // Краєзнавство. - 2006. - 1. - С. 12-18. - Режим доступу: URL: http://resource.history.org.ua/publ/kraj_2006_1_12

3. Горобець О. В. Тенденції зміни клімату у Житомирській області. Кліматичні зміни та їх наслідки на території Житомирської області. *Наука. Молодь. Екологія* – 2017 : зб. матеріалів XIII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 25 трав. 2017 р. Житомир, 2017. С. 153–157. URL: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/8159>

4. Державна служба статистики України. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2019 року. Київ, 2019. 83 с. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/06/zb_chnn2019.pdf

5. Махорін Г. Л. Українська національна революція 1917–1922 рр. та її перебіг на Житомирщині. Житомир : ФОП Євенок О. О., 2017. С.208. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8511/1/ukr_revol_2017_209.pdf

6. Минуле і сучасне Волині та Полісся. З історії національних меншин на Волині. Науковий збірник. Випуск 49. Матеріали Міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції “Минуле і сучасне єврейської громади на Волині”, 20-21 серпня 2013 року, смт. Маневичі та Міжнародної наукової конференції “Польська культура в контексті волинського тексту”, 3-4 квітня 2014 року, м. Луцьк. Упоряд. А. Силук. – Луцьк, 2014. – 296 с., іл. URL: <https://www.istvolyn.info/storage/uploads/aQb3jdUEfmykE3dAWAxBLK95g0eKpK9JdntuuSuj.pdf>

7. Стельникович С. В. Житомирсько-вінницький регіон в умовах нацистської окупації (1941—1944 рр.): проблеми функціонування системи освіти. Історія України I № 9 (889) травень 2017 – С.5-9. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/25032/1/tmp137.pdf>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00./Б/ОК17- 2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 22 / 22

8. Любченко, В. (2023). Роль туризму у сталому розвитку в Україні: виклики та можливості для економіки. *Економіка та суспільство*, (57). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-59>

9. Любченко В.В. "Хегевальд": реалії та перспективи. Тези IV Міжнародної науково-практичної конференції "Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу", 9-10 листопада 2023 року. Житомир: "Житомирська політехніка", 2023 - С. 396-397 URL: chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/full-text.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Артюх Л. Їжа Полісся. URL: <http://www.polissia.com/yizha.html>.
2. Економічний і культурний стан Житомирської області в XVII–XIX столітті. URL: <http://ukrssr.com.ua/zhitomir/ekonomichniy-i-kulturniy-stand-zhitomirskoyi-oblasti-u-xvii-xix-stolitti>.
3. Житомир в XVIII і XIX столітті. URL: <http://ukrssr.com.ua/zhitomir/zhitomir-v-xviii-i-xix-stolitti>.
4. Житомирська область у період промислового капіталізму (60-90-ті роки XIX ст.). URL: <http://ukrssr.com.ua/zhitomir/zhitomirska-oblast-u-period-promislovogo-kapitalizmu-60-90-i-roki-xix-stolittya>.
5. Житомирські підземелля: правда чи міф? URL: <https://moemisto.ua/zt/blog/proklyattya-zhitomirskih-pidzemel-193.html>.
6. Іващенко О. М. Житомирська земля за козацьких часів (кінець XVI – середина XVII ст.). URL: <http://studentam.net.ua/content/view/7182/97/>.
7. Іващенко О. М. Житомирська земля за часів монголо-татарської навали і литовської доби. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/3397/97/>.
8. Малинський підводний музей. URL: <https://ua.discover.net.ua/locations/malinsky-podvodny-muzei>.
9. Природно-заповідний фонд України. Природно-заповідний фонд Житомирської області. URL: <http://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-6.html>.
10. У Житомирі відкрили пам'ятник морозиву. URL: <https://www.unian.ua/society/778209-u-jitomiri-vidkrili-pamyatnik-morozivu.html>.
11. Чириця І. Музей сотні ремесел. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2644259-muzej-sotni-remesel.html>.